

Resultat från inventeringar av kungsörn i Sverige 2011

Nationell sammanställning av länsstyrelsernas inventeringar

Version 1.0
Utgivningsdatum 2011-12-22
Förändring –

Rapporten är skriven av Viltskadecenter som har Naturvårdsverkets uppdrag att årligen sammanställa länsstyrelsernas resultat från inventeringen av kungsörn.
Författare: Anna Danell

Omslagsbild: Jan-Erik Hägerroth

Denna rapport kan beställas från Viltskadecenter, Grimsö forskningsstation, 730 91 Riddarhyttan. Telefon 0581-920 70. Den kan även laddas ned som pdf-dokument från Viltskadecenters webbplats: www.viltskadecenter.se

ISBN: 978-91-86331-42-9

Innehåll

Inledning	2
Metodik	2
Organisation.....	3
Resultat	3
Tabeller och figurer	4
Litteratur	7

Inledning

Riksdagen har beslutat att björn, järv, lo, varg och kungsörn skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och även kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57), som har antagits av Riksdagen (protokoll 2000/01:88) anges olika mål för storleken på rovdjursstammarna. Målen uttrycks i *antal årliga föryngringar*, vilket för björn, järv, lo och varg innebär antal honor som föder ungar varje år och för kungsörn antal årliga *häckningar*. För kungsörn är miniminivån 600 årliga häckningar i landet.

Länsstyrelserna i län som omfattas av renskötselområdet har sedan 1996 haft det regionala ansvaret för inventeringen av kungsörn, liksom för björn, järv, lodjur och varg. Sedan 2002 har samtliga landets länsstyrelser detta ansvar. I denna rapport redovisas en nationell sammanställning av länsstyrelsernas inventeringsresultat beträffande antalet kända kungsörnhäckningar som registrerades 2011.

Föreliggande rapport är *inte* en populationsuppskattning av Sveriges kungsörnsbestånd.

Metodik

Viltskadeförordningen (2001:724) samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10) reglerar inventeringsverksamheten i detalj. I NFS 2007:10 anges bland annat vilka inventeringsmetoder och vilka kriterier som ska användas vid kvalitetssäkring och för att fastställa antalet häckningar.

Inventeringsarbetet är främst inriktat på att fastställa antalet häckande par av kungsörn. Fastställandet av antalet häckande par grundar sig på lokalisering av kungsörnsrevir och besök vid tidigare kända kungsörnsbon. Områden med tidigare kända häckningar av kungsörn besöks regelbundet under häckningssäsongen (mars – augusti). Därtill besöks i möjligaste mån områden som bedöms kunna hysa häckande kungsörnar, men där man sedan tidigare inte känner till något revir. Samtliga län har inte genomfört någon systematisk inventering, men har beredskap för insatser genom kommunikation med kungsörnsgruppen och lokala ornitologer. Andra planerar att sätta in insatser i vissa delar under våren/sommaren.

En häckning bedöms som *Häckning med okänt resultat* om unge konstateras i boet före den 1 juni, varefter inget återbesök har gjorts och som *Lyckad häckning* om levande unge konstateras i boet efter 1 juni eller om flygg unge med minst en vuxen örn observeras i känt revir innan 15 september. En häckning bedöms som *Misslyckad häckning* om ingen unge, död unge, rötägg eller rötäggsrester konstateras i ett senare besök vid ett bo där det tidigare konstaterats ruvande fågel, ägg eller unge. Antalet redovisade kända revir omfattar även historiska revir och således områden där det idag inte finns kungsörnar. Antalet kontrollerade och besatta ger en rättvisare bild dels på insatsen och även status.

Vad som ska räknas till "renskötselområdet" är oklart i Västernorrlands län. De redovisar resultatet från länets två nordligaste kommuner (Sollefteå och Ö-vik) som innehåller ca 80-90 % av de renar som betar där vintertid.

Organisation

Länsstyrelsernas ansvar för inventeringen omfattar planering, genomförande, dokumentation, sammanställning och utvärdering. Dokumentation av inventeringsarbetet ska ske i den nationella rovdjursdatabasen Rovdjursforum. I området väster om odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län och motsvarande fjäll och fjällnära områden i Jämtlands län är det främst länsstyrelsernas fältpersonal som genomför fältarbetet. Öster och söder därom är det framför allt kungsörngrupper, som tillhör de ornitologiska regionalföreningarna, som genomför fältarbetet på uppdrag av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna redovisar det material de haft tillgång till och kunnat styrka utifrån de kriterier som satts upp nationellt. Viltskadecenter gör årligen en nationell sammanställning av länsstyrelsernas uppgifter.

Resultat

Totalt har 235 *lyckade* häckningar, 2 häckningar med *okänt* resultat samt 68 *misslyckade* häckningar registrerats i Sverige under 2011 (tabell 1, figur 2). Detta är det högsta antalet häckningar sedan sammanställningarna började år 2000. De totalt 305 häckningarna fördelades på 14 län. Flest häckningar konstaterades i Norrbottens och Västerbottens län (87 respektive 62 st), tätt följt av Jämtland och Gotland (49 respektive 26 häckningar). Drygt 72 % av årets häckningar återfanns inom renskötselområdet.

Antalet *lyckade* häckningar i landet ökade från 135 stycken 2010 till 235 stycken 2011, vilket är en ökning med 74 %. Inom renskötselområdet var ökningen av lyckade häckningar sedan föregående år ännu större, från 44 till 80 st, (81 %). Andelen av de besatta reviren som haft häckning under 2011 är 65%. Den stora andelen lyckade häckningar kan nog tillskrivas den goda tillgången av smågnagare under detta år.

Under åren 2000 – 2011 har antalet registrerade häckningar varierat mellan 105 st (år 2000) och 305 st (2011) (figur 1). Kategorin *Misslyckade häckningar/Avbrutna häckningar* började användas inventeringssäsongen 2005. Sådana häckningar räknades tidigare in i kategorin *Lyckade häckningar*.

Tabeller och figurer

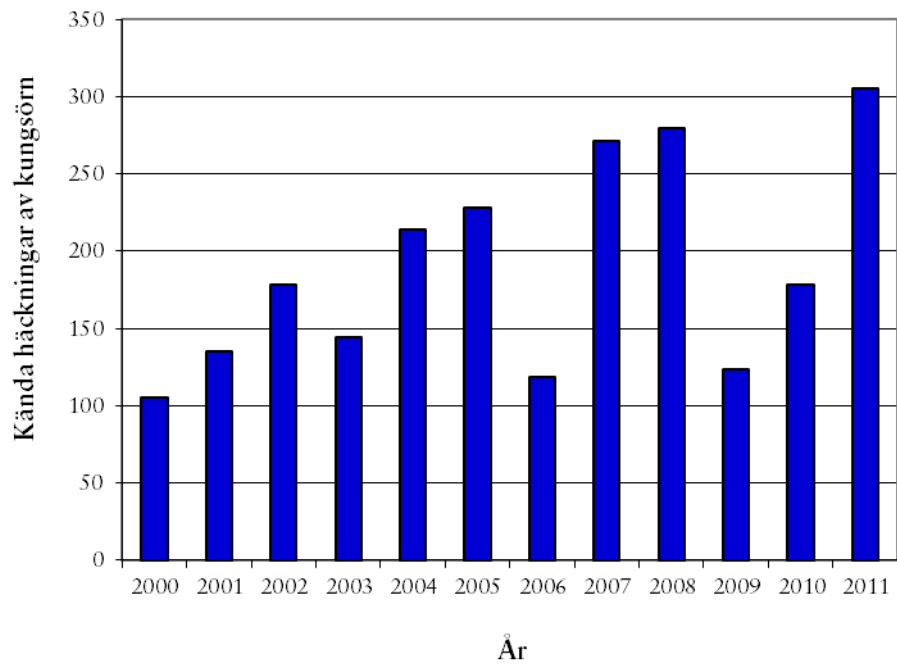
2011

Tabell 1. Antal lyckade häckningar, häckningar med okänt resultat och misslyckade häckningar av kungsörn inom och utanför renskötselområdet samt totalt i Sverige 2011

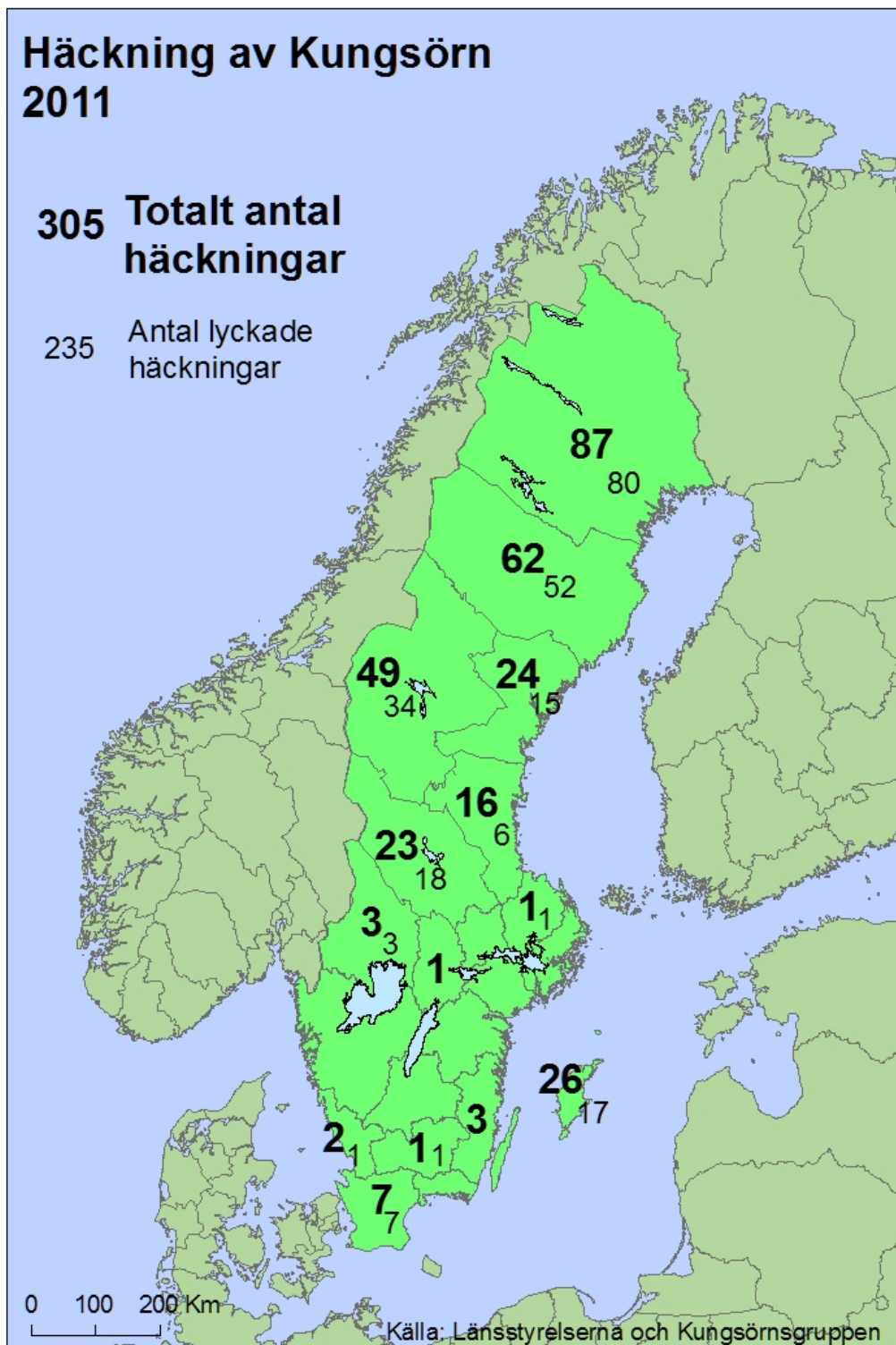
Kod	Län	Antal häckningar 2011				Revir 2011		
		Lyckade	Okänt resultat	Misslyckade/ Avbrutna	Totalt	Redovisade besatta revir	Besökta (kontrollerade)	Kända revir
AB	Stockholm	0	0	0	0	0	0	0
C	Uppsala	1	0	0	1	1	1	2
D	Södermanland	0	0	0	0	0	0	0
E	Östergötland	0	0	0	0*	0	0	0
F	Jönköping	0	0	0	0	2	3	3
G	Kronoberg	1	0	0	1	3	3	3
H	Kalmar	0	1	2	3	0	0	3
I	Gotland	17	0	9	26	45	52	59
K	Blekinge	0	0	0	0	0	0	0
M	Skåne	7	0	0	7	7	9	9
N	Halland	1	1	0	2	2	2	3
O	Västra Götaland	0	0	0	0	0	0	0
S	Värmland	3	0	0	3	5	5	6
T	Örebro	0	0	1	1*	1	1	1
U	Västmanland							
W	Dalarna	18	0	5	23	41	51	52
	<i>Varav i rensk.omr.</i>	2	0	1	3	8	11	12
X	Gävleborg	6	0	10	16	21	21	21
Y	Västernorrland	15	0	9	24	53	56	59
	<i>varav inom rensk.omr.</i>	13	0	7	20	34	38	40
Z	Jämtland	34	0	15	49	69	118	141
	<i>alla inom rensk.omr.</i>							
AC	Västerbotten	52	0	10	62	99	160	178
	<i>alla inom rensk.omr.</i>							
BD	Norrbottn	80	0	7	87	136	239	239
	<i>alla inom rensk.omr.</i>							
	Hela landet	235	2	68	304	485	721	779
	<i>Varav i rensk.omr.</i>	181	0	40	221	346	566	610
	<i>Varav utom rensk.omr.</i>	54	2	28	83	139	155	169

*Östergötland delar ett revir med Örebro län. Boplatsen ligger i Örebro län, vilket innebär att häckningen redovisas i Örebro län.

Källa: Länsstyrelserna och kungsörnsgrupperna

Figur 1. Det totala antalet häckningar (inkl. lyckade häckningar, häckningar med okänt resultat och misslyckade häckningar) registrerade av kungsörmsgrupperna och länsstyrelserna 2000-2011.

Figur 2. Antal häckningar av kungsörn 2011. Siffran med fet stil anger totalt antal häckningar, medan den lägre siffran anger hur många av dem som var lyckade.

Litteratur

Inventering av järv, lo, varg, björn och kungsörn i Västerbottens län. Slutrapport för inventeringssäsong 2010-2011. Länsstyrelsen i Västerbottens län. Ärendebeteckning: 502-7084-2010.

Resultat av 2010/2011 års rovdjursinventering i Jämtlands län. Länsstyrelsen i Jämtlands län. Dnr502-00830-2011.

Rovdjursinventeringen 2010-2011 i Norrbottens län. Länsstyrelsens rapportserie nr 9/2011.

Slutrapport gällande resultat av inventering av lodjur, järv, varg, björn och kungsörn i Västernorrlands län 2010-2011. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Dnr 502-6284-11.

Viltskadecenter är ett serviceorgan för myndigheter, organisationer, enskilda näringsidkare och allmänheten. Centret arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket och tillhör Sveriges Lantbruksuniversitet. Viltskadecenter bistår bland annat med information om förebyggande åtgärder för att förhindra skador från fredat vilt.

Viltskadecenter, Grimsö Forskningsstation, SLU, 730 91 Riddarhyttan
www.viltskadecenter.se

ISBN: 978-91-86331-42-9